

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчехрахон Усмонзода дар мавзуи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Кори диссертатсионии Аҳрорӣ Гулчехрахон Усмонзода аз нигоҳи илмӣ-амалӣ яке аз самтҳои мубрами илми педагогикаи муосир ба ҳисоб меравад. Зеро мавзуи диссертатсионӣ ба яке аз масъалаҳои мубрами илми педагогикаи муосир – масъалаи тарбияи ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик бахшида шудааст. Ин масъала имрӯз дар меҳвари тадқиқотҳои педагогӣ қарор дорад, зеро баланд бардоштани сифати таҳсилот ва тақмили тарбияи маънавияи ахлоқии наврасон яке аз ҳадафҳои стратегии низоми миллии маорифи Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Муҳаққиқ ба таври илмӣ асоснок менамояд, ки ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар наврасон рағбат ба омӯзишро бедор намуда, зехн, таҳайюлот ва қобилияти таҳлили вазъияти ахлоқиро рушд медиҳанд.

Автореферати диссертатсия аз лиҳози мазмун, сохтор ва сатҳи асосноккунии илмӣ ба мавзуи интихобгардида пурра мутобиқ буда, муҳаққиқ дар муқаддимаи таҳқиқот мубрамият, дараҷаи коркарди илмӣ масъала, мақсад ва вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқ, фарзия, наwgонии илмӣ, нуктаҳои барои дифоъ пешниҳодшаванда, инчунин аҳаммияти назариявӣ амалии натиҷаҳои бадастомадаро ба таври мукамал асоснок намудааст.

Фишурдаи диссертатсия бо мундариҷаи амиқи назариявӣ ва таҳлили муфассали таҷрибавӣ фарқ намуда, дорони дараҷаи баланди асосноккунии илмӣ ва далелнокии хулосаҳо мебошад. Муаллиф бо истифодаи усули таҳлил, мушоҳида, пурсиш, таҷрибаи педагогӣ ва таҳлили муқоисавӣ тавонистааст далелҳои эътимодбахш ва хулосаҳои мантиқии худро исбот намояд. Нуктаҳои илмӣ ва хулосаҳои дар диссертатсия матраҳгардида асоснок ва бозэтимоданд, зеро мақсад ва

вазифагузориҳо, методҳои таҳлил, мантиқи баёни пайдарпайи фикру андешаҳо, истифодаи манбаъ ва сарчашмаҳои илмӣ дуруст таҳқиқ гардидаанд.

Навгониҳои илмии муаллифро метавон ба он асоснок кард, ки муҳтаво ва муҳияти мафҳумҳои «этнопедагогика», «таҳаммулпазирии этникӣ», «муошират дар муҳити бисёрфарҳангӣ», ки ҳангоми тавсифи пойгоҳи илмӣ ва татбиқи муаммои таҳқиқшаванда зарур арзёбӣ гардидаанд, исбот карда шуданд.

Натиҷаҳои бадастомадаи таҳқиқоти илмӣ бо тақия ба далелҳои илмӣ, таҳлили амиқи назариявӣ ва санҷишҳои таҷрибавӣ асоснок шудаанд. Дар раванди таҳқиқот, бо ҷалби зиёда аз 600 нафар хонандагон ва 90 нафар омӯзгорон аз муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ таҷриба гузаронида шуда, самаранокии методикаи пешниҳодгардида дар муҳити воқеии таълиму тарбия исбот шудааст.

Натиҷаҳо дар ҷадвалҳо, диаграммаҳо ва таҳлилҳои омории ҷамъбаст гардида, нишон медиҳанд, ки татбиқи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик ба баландшавии ҳислатҳои ахлоқӣ, рушди тафаккури интиқодӣ, масъулиятшиносӣ ва таҳаммулпазирии насли наврас мусоидат намудааст.

Муҳаққиқ дар заминаи мушаххаси таҳқиқӣ истифодаву корбурди технологияи ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврасро тавассути истифодаи фарҳанги этнопедагогӣ зарур донистааст. Диссертант дар таҳқиқоти илмӣ мафҳумҳои «фарҳанги этникӣ», «фарҳанги педагогӣ» ва «фарҳанги этнопедагогӣ» - ро шарҳ дода, ба натиҷае расидааст, ки омодагии этнопедагогии омӯзгорон дар тарбияи насли наврас муҳим маҳсуб меёбад. Он бо анъанаҳои қабулшудаи тарбиявии аҷдодон роҳандозӣ мегардад. Фарҳанги этнопедагогӣ маҷмуи ғояҳо ва усулҳои омода намудани насли наврас ба ҳаёт тавассути анъана, суннат, оин, ид, ҷашн, маросимҳо ва эҷодиёти шиғоҳии халқ аст. Дар фарҳанги этнопедагогии халқи тоҷик ба тарбияи муҳаббат нисбати Ватан таваҷҷуҳи ҷиддӣ зоҳир шудааст. Ин эҳсос сараввал дар оила, баъдан дар ҷомеа ташаккул меёбад. Ватандӯстӣ ва меҳанпарастӣ, намунаҳои қаҳрамонӣ, далерӣ, ҷасорат, камолоти ҷисмонӣ дар байни халқ бо зарбулмасалу мақолҳо, сурудҳо, афсонаҳо, ривоятҳо ва эпосҳо ифода мешаванд.

Муаллиф дар заминаи таҳлили амиқи адабиёти илмӣ исбот намудааст, ки ҳифзи ҷомеаи кишвар аз таъсири зухуроти манфии ҷаҳони муосир, аз ҷумла фарҳангу

маънавиёти бегона, дар рӯхияи худшиносиву ватандӯстӣ, ифтихори ватандорӣ, эҳтироми забони модарӣ, таърих, суннату анъанаҳо, расму ойинҳо ва либоси миллӣ тарбия кардани наслҳои наврасу ҷавон қарз ва вазифаи муҳимтарини падару модарон, муассисаҳои таълимӣ ва ҷомеа ба ҳисоб меравад. Ташаккули вежагӣҳои этникии насли наврасро муҳаққиқ дар ҳамкорӣ бо марказҳои фарҳангӣ ва осорхонаву мавзеъҳои таърихӣ самарабахш ҳисобидааст, зеро ҳадафи асосии фаъолияти марказҳо тарбияи эътиқоди ватандӯстонаи насли наврас дар заминаи дониш ва асолати фарҳанги кишвар, эҳтирому арҷгузорӣ ба арзишҳои миллӣ ва огоҳӣ аз он мебошад. Дар заминаи ташриф, насли наврас бо таърихи миллати худ дар арсаи ҷаҳонӣ ва нақши созандаи тоҷикон дар доираи фарҳанги башарӣ ошноӣ пайдо намуда, ҳисси худшиносии онҳо баланд мегардад. Ҳамин тавр, дар шароити муносири ҷаҳонишавӣ ҷузъи ҳатмии раванди таълиму тарбия фаъолсозии вежагӣҳои этникӣ маҳсуб меёбад. Насли наврас метавонад тарғибгари ғояҳои миллӣ дар ҷомеа гардад, ки он ба ташаккули ҳислатҳои ахлоқӣ мусоидат хоҳад намуд. Худшиносӣ, худбаҳодиҳӣ ва худтарбиякунӣ бояд аз ҳислатҳои муҳими наврасон бошад. Аз таҳқиқоти илмии диссертант бармеояд, ки ташаккули вежагӣҳои этникии насли наврас тавассути ташриф ба марказҳои фарҳангӣ, осорхонаҳо, китобхонаҳо ва мавзеъҳои таърихӣ барои инкишофи ҳислатҳои ахлоқии наврасон - ватандӯстӣ, таҳаммулпазирии байнимиллӣ ва масъулиятшиносӣ мусоидат мекунад.

Аз ҷониби диссертант дар шароити муносири Ҷумҳурии Тоҷикистон зарурияти гузаронидани таҳлили педагогӣ ва ташҳиси сифати ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврас тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогика дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ асоснок карда шуда, барои баланд бардоштани сифати фаъолият дар самти мазкур тавсияҳо пешниҳод гардидаанд. Натиҷаҳои бадастомада, мавод ва хулосаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ барои ҷустуҷӯи қарорҳои нави педагогӣ, коркарди низомҳои муаллифӣ, ки самтҳои афзалиятноки мукамалгардонии мазмуни технологияи ташаккули ҳислатҳои ахлоқии насли наврасро тавассути истифодаи ғояҳои этнопедагогика дар шароити муносири низомии таҳсилот ва дорои маънавиёти воло муайян мекунанд, ҳамчун асос хизмат карда метавонанд.

Ҳамин тавр, фарзияи таҳқиқот оид ба он, ки истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик барои ташаккули хислатҳои ахлоқии насли наврас мусоидат менамояд, ба таври таҷрибавӣ тасдиқ шудааст.

Диссертант вазифаҳои пажуҳишии дар наздаш гузоштара бо низом ва дар сатҳи баланди илмию таҳқиқотӣ ба анҷом расонидааст.

Автореферати диссертатсияи Аҳрорӣ Гулчехрахон Усмонзода дар мавзӯи «Асосҳои педагогии истифодаи ғояҳои этнопедагогикаи халқи тоҷик дар тарбияи ахлоқии насли наврас» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, комилан ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мебошад.

Доктори илмҳои педагогӣ, и.в.
профессор, мудирӣ кафедраи математика
ва информатикаи МД «Донишкадаи
байналмилалӣ Хучанд»-и МД
«Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва
соҳибкорӣ Тоҷикистон»

 Азимова Назира Самадовна

17.02.2026с.

Имзои Азимова Н.С.-ро тасдиқ мекунам:
Сардори шубаи кадрҳо ва корҳои
махсуси МД «Донишкадаи
байналмилалӣ Хучанд»-и
МД «Донишгоҳи байналмилалӣ
сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон»

/Рахимов Н.И.

Маълумот барои тамос: МД «Донишкадаи байналмилалӣ Хучанд»-и
МД «Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон».
735716, ш. Хучанд, маҳаллаи 27, хонаи 1. Тел: +992 37 234 88 02;
E-mail: nazira-tgu@mail.ru